KOORNSTRA

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CHRISTINE STIX-HACKL
7 päivänä maaliskuuta 2006 [1]

I Johdanto

1. Ennakkoratkaisua pyytänyt Alankomaiden tuomioistuin haluaa ennakkoratkaisupyynnöllään selvittää pääasiallisesti, onko Alankomaiden lipun alla purjehtivien kalastusalusten katkaraputoimituksista kannettava maksu EY 25 tai EY 90 artiklan vastainen, jos tällä maksulla rahoitetaan laitteita, joita käytetään valvottaessa, vastaavatko kyseiset tuotteet kaupan pitämistä koskevia vaatimuksia, ja erityisesti, jos se kannetaan myös silloin, kun toimitus tapahtuu toisessa jäsenvaltiossa.

2. Pääasian oikeudenkäynti on saanut alkunsa siitä, että tällainen maksu on tilivuodelta 2000 kannettu Tanskaan toimitetuista katkaravuista.

1 – Alkuperäinen kieli: saksa.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

3. EY 25 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Tuonti- ja vientitullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä. Tämä koskee myös fiskaalisia tulleja."

4. EY 90 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot eivät määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille minkäänlaisia korkeampia välittömiä tai välillisiä sisäisiä maksuja, kuin ne välittömästi tai välillisesti määräävät samanlaisille kotimaisille tuotteille.

Jäsenvaltiot eivät liioin määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa."

5. Asetuksen (ETY) N:o 2913/92 [2] 23 artiklassa määritellään tavaran (muun kuin etuuskohteluun oikeuttavan) alkuperän käsite, ja siinä säädetään muun muassa seuraavaa:

"23 artikla

1. Tietystä maasta peräisin ovat siellä kokonaan tuotetut tavarat.

2. Jossakin maassa kokonaan tuotetuilla tavaroilla tarkoitetaan:

a) – –

e) siellä metsästämällä ja kalastamalla saatuja tuotteita;

f) kyseisen maan alusrekisteriin merkittyjen tai ilmoitettujen ja sen lipun alla purjehtivien alusten kyseisen maan aluemeren ulkopuolelta pyytämiä merikalastustuotteita ja muita niiden merestä saamia tuotteita;

g) – –

3. Sovellettaessa 2 kohtaa sisältyy maan käsitteeseen myös kyseisen maan aluemeri."

B *Kansallinen oikeus*

6. Productschap Vis on Alankomaiden oikeuden mukaisesti perustettu julkisoikeudellinen toimialajärjestö. Productschap Visin perustamisesta annetun asetuksen 3 §:n 2 momentissa kuvaillaan järjestön tarkoitusta seuraavasti:

"Productschap perustetaan sellaisia yrityksiä varten, joissa

a) harjoitetaan kalastusta,

2 – Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annettu neuvoston asetus (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä tullikoodeksi).

b) käsitellään ja jalostetaan kalaa tuotteiksi, joita voidaan käyttää niiden jatkokäsittelyn tai jatkojalostuksen jälkeen tai jatkokäsittelyttä tai jatkojalostamatta ihmisten ja eläinten ravinnoksi,

c) harjoitetaan kalan tai kalasta saatujen jatkokäsiteltyjen tai jatkojalostettujen tai jatkokäsittelemättömien tai jatkojalostamattomien sellaisten tuotteiden kauppaa, joita voidaan käyttää ihmisten tai eläinten ravinnoksi, kuitenkin kuljetuksen yhteydessä käytävää kauppaa, kauttakuljetuskauppaa ja kolmikantakauppaa lukuun ottamatta."

7. Verordening financiering garnalenzeven en garnalenkrakers visafslagen 2000 -nimisessä asetuksessa (asetus katkarapusihtien ja katkaravun kuorintalaitteiden rahoittamisesta kalahuutokaupoissa vuonna 2000, jäljempänä asetus) säädetään tässä asiassa merkityksellisiltä osin seuraavaa:

"2 §

1. Alankomaalaisella kalastusaluksella katkarapuja toimittavan yrityksen on maksettava tämän asetuksen voimaantuloa seuraavasta ensimmäisestä maanantaista alkaen toimittamistaan ja ihmisravinnoksi myydyistä katkaravuista Productschapille maksu, jonka suuruus on 0,01 Alankomaiden guldenia kilogrammalta (NLG/kg).

2. – –

3 §

1. Maksun tuotolla Productschap rahoittaa katkarapusihtien ja katkaravun kuorintalaitteiden hankinnan, asentamisen ja ylläpidon.

2. Maksua, jota tarkoitetaan 2 §:n 1 momentissa, ei enää makseta sen päivän jälkeen, jona talousarvion kohdan "katkarapusihtien yhteishallinto" saldo ylittää 600 000 NLG.

– –

5 §

1. Tämä asetus tulee voimaan 1.1.2000.

– –"

III Tosiseikasto ja ennakkoratkaisukysymykset

8. Pääasian valittaja Visserijbedrijf D. J. Koornstra & Zn. vof (jäljempänä Koornstra) on yritys, joka toimittaa katkarapuja Elizabeth-nimisellä alankomaalaisella kalastusaluksella. Vuonna 2000 Koornstra purki 1.8.2002 antamansa ilmoituksensa mukaan 52 984 kg katkarapuja, joista 28 774 kg myytiin huutokaupassa Alankomaissa ja 24 210 kg toimitettiin suoraan myyntiin Tanskassa.

9. Pääasian vastapuoli Productschap Vis määräsi 19.9.2002 tekemässään päätöksessä asetuksen 2 §:n 1 momentin perusteella Koornstralle vuoden 2000 osalta 242,10 NLG:n (109,86 euroa) suuruisen maksun Tanskaan toimitetusta 24 210 kg:n määrästä.

10. Koornstra teki 25.10.2002 päivätyssä kirjeessään tätä päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen.

11. Productschap Vis hylkäsi 19.3.2003 tekemällään päätöksellä tämän oikaisuvaatimuksen perusteettomana. Se otti tässä yhteydessä huomioon erityisesti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen 21.2.2003 antaman tuomion, jonka mukaan se, että maksun perusteena oleva tapahtuma eli katkarapujen toimittaminen alankomaalaisella kalastusaluksella oli toteutunut Tanskassa, ei ollut esteenä maksun kantamiselle. Productschapin perustamisesta annetun asetuksen 9 §:n mukaan Productschapin johdolla on nimittäin harkintavaltaa maksun perusteena olevan tapahtuman määrittelyn osalta. Tästä tuomiosta on lisäksi pääteltävä, ettei riidanalainen maksu menetä oikeudellista perustaansa sen johdosta, että asianomainen yritys ei oman ilmoituksensa mukaan saa mitään hyötyä maksun tuotolla rahoitettavista toiminnoista, eikä sen johdosta, että yritys on jo maksanut maksun Tanskassa.

12. Koornstra valitti tästä päätöksestä 25.4.2003 päivätyllä kirjelmällään. Se on perustellut valitustaan erityisesti sillä, että maksu on EY 25 artiklan tai EY 90 artiklan vastainen, siltä osin kuin se kannetaan Tanskassa puretuista katkaravuista. Koornstran käsityksen mukaan se, että EY 25 ja EY 90 artiklaa rikotaan, johtuu myös siitä, että se on maksanut siivilöinnistä ja kuorinnasta kahdesti eli kerran Dansk Heiploegille ja kerran vastaajalle. Tämä kaksinkertainen maksuvelvollisuus aiheuttaa syrjintää yhteisön sisäisessä kaupassa.

13. College van Beroep voor het Bedrijfsleven (jäljempänä College tai ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin) viittaa ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessään ensinnäkin siihen, että asetuksen 2 §:n 1 momentissa säädetty maksu (jäljem-

pänä riidanalainen maksu) kannetaan myös siinä tapauksessa, että yritys toimittaa alankomaalaisella kalastusaluksella katkarapuja Alankomaiden ulkopuolelle, jolloin maksun perusteena on toimitettujen ja ihmisravinnoksi myytyjen katkarapujen kokonaismäärä.

14. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa edelleen, että pääasian oikeudenkäynnissä riitautetaan Koornstralle maksuvuodelta 2000 määrätty maksu vain siltä osin kuin se koskee Tanskaan toimitettuja ja ihmisravinnoksi myytyjä katkarapuja.

15. College huomauttaa, että riidanalaista maksua ei kanneta toisesta jäsenvaltiosta tapahtuvan tuonnin yhteydessä tai sen perusteella ja että maksu ei myöskään johda kotimaisten tavaroiden ja muista jäsenvaltioista peräisin olevien tavaroiden väliseen syrjintään. Kun otetaan huomioon, mihin riidanalainen maksu on tarkoitettu, ei kuitenkaan ole selvää, että se on yhteensoveltuva EY 25 ja EY 90 artiklan kanssa.

16. Tässä yhteydessä College toteaa, että maksun tuotto hyödyttää vain yrityksiä, joilla on alankomaalainen kalastusalus ja jotka purkavat katkarapuja Alankomaissa, eikä katkarapujen alkuperällä ole merkitystä tältä osin. Maksun tuotto hyödyttää myös Alankomaihin toimitettuja ulkomaisia katkarapuja mutta ei ulkomaille toimitettuja alankomaalaisia katkarapuja.

17. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä maksu saattaa rajoittaa kauppaa, koska se kannetaan myös silloin, kun katkaravut toimitetaan toiseen jäsenvaltioon ja kun tässä jäsenvaltiossa maksetaan katkarapujen siivilöinnistä ja kuorinnasta.

18. Tämän perusteella College on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko riidanalaisen maksun kaltainen maksu, joka jäsenvaltiossa toimivan yrityksen on maksettava siitä, että se toimittaa tässä jäsenvaltiossa rekisteröidyllä kalastusaluksella katkarapuja, ja joka käytetään katkarapusihtien ja katkaravun kuorintalaitteiden rahoittamiseen tässä jäsenvaltiossa, yhteensoveltuva yhteisön oikeuden kanssa ja erityisesti EY 25 ja EY 90 artiklan kanssa, jos maksu on maksettava myös yrityksen muualle yhteisöön toimittamista katkaravuista?

2) Onko edellä olevaan kysymykseen annettavan vastauksen kannalta merkitystä sillä,

a) missä katkaravut on pyydetty;

b) onko katkaravut sen jälkeen, kun ne on toimitettu muualle yhteisöön, kuljetettu jäsenvaltioon, jossa kalastusalus on rekisteröity;

c) onko silloin, kun katkaravut on toimitettu muualle yhteisöön, myös siellä maksettu katkarapujen siivilöinnistä ja kuorinnasta?"

IV Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

A *Alustavat huomautukset*

19. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevat tuotteet eli katkaravut (Crangon crangon) kuuluvat yhteisestä kalastus- ja vesiviljelytuotealan markkinajärjestelystä 17 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3759/92 [3] (jäljempänä asetus N:o 3759/92) soveltamisalaan. Asetuksen N:o 3759/92 1 artiklan mukaan tämä markkinajärjestely sisältää hinta- ja kaupankäyntijärjestelmän sekä yhteiset kilpailusäännöt.

20. Asetuksen N:o 3759/92 2 artiklan nojalla on määritetty yhteiset kaupan pitämistä koskevat vaatimukset neuvoston asetuksella (EY) N:o 2406/96 [4] (jäljempänä asetus N:o 2406/96). Asetuksen N:o 2406/96 3 artiklan 2 kohdan mukaan näihin kaupan pitämistä koskeviin vaatimuksiin kuuluvat tuoreusluokat ja kokoluokat.

21. Tuotteita, joille on vahvistettu kaupan pitämistä koskevat vaatimukset, voidaan – niiden alkuperästä riippumatta – pitää kaupan ainoastaan, jos ne vastaavat asetuksessa N:o 2406/96 säädettyjä vaatimuksia. [5] Asetuksen N:o 3759/92 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava kaupan pitämistä koskevien vaatimusten noudattaminen.

22. Riidanalaisten maksujen kantamisen oikeudellisena perustana olevalla kansallisella asetuksella selvästi pyritään panemaan tämä yhteisön lainsäädäntö täytäntöön, koska sillä varmistetaan kuorinta- ja sihtilaitteiden rahoitus asetuksen N:o 3759/92 3 artiklan 1 kohdan mukaisen valvonnan suorittamista varten. Kaikki asianosaiset ovat sitä mieltä, ettei kyseessä oleva kansallinen asetus haittaa tämän yhteisen

3 – EYVL L 388, s. 1.

4 – Tiettyjen kalastustuotteiden kaupan pitämistä koskevien yhteisten vaatimusten vahvistamisesta 26 päivänä marraskuuta 1996 annettu asetus (EYVL L 334, s. 1).

5 – Vrt. asetuksen N:o 2406/96 2 artiklan 1 kohta.

markkinajärjestelyn osana olevien järjestelmien toimintaa.[6]

23. Aluksi on todettava myös, että ennakkoratkaisukysymykset eivät kohdistu valtiontukea koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin, vaikka yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että sen lisäksi, että valtiontuen käsite kattaa tietyt veronluonteiset maksut näiden maksujen tuoton käyttötarkoituksesta riippuen,[7] se voi kattaa myös veronluonteisena maksuna pidettävän suorituksen kantamisen itsessään.[8] Tämän on selvästikin katsottava johtuvan siitä, että kyseinen kansallinen asetus on ilmoitettu komissiolle.

24. Komissio on kirjallisissa huomautuksissaan maininnut tältä osin, että se on 10.5.1999 todennut kyseisen tukiohjelman EY:n perustamissopimuksen kanssa yhteensoveltuvaksi. Komissio on oman ilmoituksensa mukaan tehnyt tämän päätöksen sen virheellisen olettaman perusteella, että maksu koskee vain yrityksiä, jotka toimittavat alankomaalaisella kalastusaluksella katkarapuja Alankomaihin, mutta ei siis yrityksiä, jotka toimittavat alankomaalaisella kalastusaluksella katkarapuja muihin jäsenvaltioihin. Komissio huomauttaa tämän johdosta, että jos todellinen oikeustilanne olisi ollut sen tiedossa, se olisi todennut kyseessä olevan tukiohjelman yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.

25. Komission mukaan sen 10.5.1999 tekemästä päätöksestä ei kuitenkaan aiheudu vahinkoa, koska yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan "se seikka, että komissio on valtiontukea koskevien perustamissopimuksen määräysten mukaisesti hyväksynyt – – kansallisten maataloustuotteiden yleisen maksujärjestelmän, ei mitenkään estä kansallisia tuomioistuimia arvioimasta, onko tällaiseen järjestelmään kuuluva, pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maksu yhteensopiva [EY 25] tai [EY 90] artiklan kanssa erityisesti siltä osin kuin on kyse maksusta saatavan tuoton käyttämisestä".[9]

26. Tämä tuomio on ymmärrettävä niin, että ennakkoratkaisukysymykset on tutkittava ottamatta huomioon komission tuen osalta tekemää päätöstä.

B *EY 25 ja EY 90 artiklan järjestelmää koskevan oikeuskäytännön tila*

1. EY 25 ja EY 90 artiklan soveltamisen ensisijaisuus

27. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa ennakkoratkaisupyynnön esittämistä

6 – Yhteisöjen tuomioistuimen tätä koskevasta oikeuskäytännöstä ks. esim. asia 222/82, Apple and Pear Development Council v. Lewis ym., tuomio 13.12.1983 (Kok. 1983, s. 4083, Kok. Ep. VII, s. 397, 31 kohta).

7 – Ks. mm. asia C-17/91, Lornoy ym., tuomio 16.12.1992 (Kok. 1992, s. I-6523, 28 kohta).

8 – Ks. asia C-72/92, Scharbatke, tuomio 27.10.1993 (Kok. 1993, s. I-5509, 20 kohta) ja yhdistetyt asiat C-34/01–C-38/01, Enirisorse, tuomio 27.11.2003 (Kok. 2003, s. I-14243, 43 kohta).

9 – Asia C-234/99, Nygård, tuomio 23.4.2002 (Kok. 2002, s. I-3657, 64 kohta).

koskevassa päätöksessään perustellusti EY 25 ja EY 90 artiklaan, koska EY 28 ja EY 29 artiklaa ei sovelleta veronluonteisiin maksuihin, jos voidaan soveltaa muita perustamissopimuksen määräyksiä, kuten vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskevaa EY 25 artiklaa tai syrjiviä sisäisiä veroja ja maksuja koskevaa EY 90 artiklaa.

2. EY 25 ja EY 90 artiklan soveltamisala ja rajaaminen

28. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 28 artiklan soveltamisala ei nimittäin käsitä tulleja vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskevien perustamissopimuksen määräysten (EY 25 artikla) eikä syrjiviin sisäisiin veroihin ja maksuihin liittyvien perustamissopimuksen määräysten (EY 90 artikla) soveltamisalaa. [10]

29. Asian tarkastelun kulun osalta tämä merkitsee, että ensiksi on tutkittava, kuuluuko pääasian oikeudenkäynnissä riidanalaisen toimenpiteen kaltainen toimenpide EY 25 artiklan tai EY 90 artiklan soveltamisalaan, ja että vain siinä tapauksessa, että vastaus on kieltävä, on tutkittava, kuuluuko kyseinen toimenpide EY 28 tai EY 29 artiklan soveltamisalaan. [11]

30. EY 25 artiklan mukaan tuonti- ja vientitullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin muistuttaa vaikutukseltaan vastaavien maksujen osalta perustellusti, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [12] kielto koskee lähtökohtaisesti kaikkia maahantuonnin yhteydessä tai sen perusteella kannettavia maksuja, jotka kohdistuvat erityisesti vain maahan tuotuihin tuotteisiin mutta eivät samanlaisiin kotimaisiin tuotteisiin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo edelleen perustellusti, että rahamääräiset rasitukset, jotka on tarkoitettu julkisoikeudellisten laitosten toiminnan rahoittamiseen, voivat olla tulleja vaikutukseltaan vastaavia maksuja.

31. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo useaan kertaan katsonut, kotimaisille tai ulkomaisille tavaroille yksipuolisesti asetettu vero tai maksu, jonka perusteena on valtion rajan ylittäminen, on sen vähäisyydestä, nimikkeestä ja kantamistavasta riippumatta EY 23 artiklassa tarkoitettu vaikutukseltaan

10 – Vastaavasti mm. asia 74/76, Iannelli ja Volpi, tuomio 22.3.1977 (Kok. 1977, s. 557, Kok. Ep. III, s. 327, 9 kohta); yhdistetyt asiat C-78/90–C-83/90, Compagnie commerciale de l'Ouest ym., tuomio 11.3.1992 (Kok. 1992, s. I-1847, 20 kohta); edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Lornoy ym., tuomion 14 kohta ja edellä alaviitteessä 8 mainitut yhdistetyt asiat Enirisorse, tuomion 56 kohta.

11 – Ks. myös edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Lornoy ym., tuomion 15 kohta ja edellä alaviitteessä 8 mainitut yhdistetyt asiat Enirisorse, tuomion 57 kohta.

12 – Ks. mm. yhdistetyt asiat C-149/91 ja C-150/91, Sanders, tuomio 11.6.1992 (Kok. 1992, s. I-3899, 15 kohta).

vastaava maksu, jos se ei ole varsinainen tulli. [13]

32. EY 90 artiklan mukaan jäsenvaltiot eivät saa määrätä muiden jäsenvaltioiden tuotteille mitään korkeampia välittömiä tai välillisiä sisäisiä maksuja, kuin ne määräävät samanlaisille kotimaisille tuotteille. Oikeuskäytännön mukaan maksu ei ole tullia vaikutukseltaan vastaava maksu vaan EY 90 artiklassa tarkoitettu sisäinen maksu, jos se on osa yleistä sisäisten maksujen järjestelmää, jota sovelletaan tuotteiden ryhmiin järjestelmällisesti sellaisten objektiivisten perusteiden mukaisesti, joita sovelletaan riippumatta tuotteiden alkuperästä tai määränpäästä. [14]

33. Tässä yhteydessä on myös otettava huomioon, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskevia määräyksiä ja syrjiviä sisäisiä maksuja koskevia määräyksiä ei sovelleta päällekkäin, eli sama maksu ei voi EY:n perustamissopimuksen järjestelmässä kuulua samanaikaisesti molempien käsitteiden alaan. [15]

34. Näin ollen on välttämätöntä rajata EY 25 artiklan ja EY 90 artiklan soveltamisalat.

35. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö kuitenkin selventää tähän välttämättömään rajaamiseen liittyviä vaikeuksia. Tavaroille yksipuolisesti asetettu vero tai maksu, jonka perusteena on valtion rajan ylittäminen, on nimikkeestään ja kantamistavastaan riippumatta EY 23 ja EY 25 artiklassa tarkoitettu vaikutukseltaan vastaava maksu, jos se ei ole varsinainen tulli. [16] Tällainen vero tai maksu ei kuitenkaan ole vaikutukseltaan vastaava maksu, jos se on osa yleistä sisäisten maksujen järjestelmää, jota sovelletaan tavaroiden ryhmiin järjestelmällisesti sellaisten objektiivisten perusteiden mukaisesti, joita sovelletaan riippumatta tavaroiden alkuperästä, sillä tässä tapauksessa vero tai maksu kuuluu nimenomaan EY 90 artiklan soveltamisalaan. [17] Esimerkkinä tästä voidaan mainita maksu, joka kohdistuu yhtäältä kotimaisiin tuotteisiin, jotka on jalostettu tai joita pidetään kaupan kotimaan markki-

13 – Asia C-72/03, Carbonati Apuani, tuomio 9.9.2004 (Kok. 2004, s. I-8027, 20 kohta, jossa viitataan asiaan 158/82, komissio v. Tanska, tuomio 9.11.1983 (Kok. 1983, s. 3573, 18 kohta); asiaan C-163/90, Legros ym., tuomio 16.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4625, Kok. Ep. XIII, s. I-53, 13 kohta); asiaan C-426/92, Deutsches Milch-Kontor, tuomio 22.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2757, 50 kohta); yhdistettyihin asioihin C-485/93 ja C-486/93, Simitzi, tuomio 14.9.1995 (Kok. 1995, s. I-2655, 15 kohta) ja asiaan C-347/95, UCAL, tuomio 17.9.1997 (Kok. 1997, s. I-4911, 18 kohta)). Tulleja vaikutukseltaan vastaavien maksujen kielto ilmenee sekä EY 23 artiklasta että EY 25 artiklasta.

14 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia Carbonati Apuani, tuomion 17 kohta, jossa viitataan asiaan 90/79, komissio v. Ranska, tuomio 3.2.1981 (Kok. 1981, s. 283, 14 kohta) ja edellä alaviitteessä 13 mainittuun asiaan Legros ym., tuomion 11 kohta.

15 – Vrt. mm. edellä alaviitteessä 13 mainittu asia UCAL, tuomion 17 kohta; asia C-213/96, Outokumpu, tuomio 2.4.1998 (Kok. 1998, s. I-1777, 19 kohta) ja edellä alaviitteessä 9 mainittu asia Nygård, tuomion 17 kohta.

16 – Vrt. edellä 30 kohta. Ks. lisäksi asia C-90/94, Haahr Petroleum, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4085, 20 kohta) ja edellä alaviitteessä 15 mainittu asia Outokumpu, tuomion 20 kohta.

17 – Vrt. edellä 32 kohta.

noilla, sekä toisaalta kotimaisiin maasta sellaisenaan vietyihin tuotteisiin, jos maksun määräämisen perustana oleva tapahtuma on sama molempien tuoteryhmien osalta. [18]

36. Siltä osin kuin – kuten esimerkiksi pääasian oikeudenkäynnissä – on kysymys tällaisen veron tai maksun oikeudellisesta luokittelusta, yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä on edelleen pääteltävä, että luokittelu saattaa edellyttää sen huomioon ottamista, mihin maksusta saatavat tulot on osoitettu. Julkisasiamies Tesauro on muun muassa asiassa Lornoy ym. antamassaan yhteisessä ratkaisuehdotuksessa [19] todennut, että tämän seikan huomioon ottamisella "on olennainen merkitys, koska sen perusteella on puhtaasti muodolliset näkökohdat ohittaen mahdollista todeta, että tietyt maksut voivat siitä huolimatta, että ne kohdistuvat samalla tavoin sekä kotimaiseen tuotteeseen että maahantuotuun tuotteeseen, juuri käyttötarkoituksensa perusteella vaikuttaa näihin kahteen tuoteryhmään aineellisesti eri tavalla siten, että ne ovat olosuhteista riippuen joko vaikutukseltaan vastaavia maksuja tai [EY 90] artiklan vastaisia sisäisiä maksuja". [20]

37. Silloin kun tällaisen maksun tuotto on tarkoitettu sellaisten toimintojen rahoittamiseen, joista on hyötyä nimenomaan niille maksun kohteena oleville kotimaisille tuotteille, jotka on jalostettu tai joita pidetään kaupan kotimaan markkinoilla, voidaan samojenkin perusteiden mukaisesti kannettua maksua pitää syrjivänä sen vuoksi, että kotimaan markkinoilla jalostettujen tai siellä kaupan pidettyjen tuotteiden maksurasitus neutralisoituu niiden etujen vuoksi, joita maksulla rahoitetaan, kun taas sellaisenaan vietyihin tuotteisiin kohdistuva maksurasitus on täysimääräinen. [21]

38. Oikeuskäytännön mukaan kyseenä olevan kaltainen maksu on EY 23 ja EY 25 artiklassa kielletty tullia vaikutukseltaan vastaava maksu, jos edut, jotka saadaan tämän maksun tuoton osoittamisesta tiettyyn kohteeseen, korvaavat kotimaan markkinoilla jalostettuun tai siellä kaupan pidettyyn kotimaiseen tuotteeseen markkinoille saattamisen yhteydessä kohdistuvan maksurasituksen täysimääräisesti. [22] [23]

18 – Edellä alaviitteessä 9 mainittu asia Nygård, tuomion 20 kohta. Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin viittaa analogisesti edellä alaviitteessä 12 mainittuun asiaan Sanders, tuomion 17 kohta ja edellä alaviitteessä 15 mainittuun asiaan Outokumpu, tuomion 24 kohta, joissa oli kuitenkin kysymys veroista tai maksuista, jotka kannettiin sekä kotimaisista tuotteista että myös *maahantuoduista* tuotteista.

19 – Julkisasiamies Tesauron asiassa C-17/91, yhdistetyissä asioissa C-144/91 ja C-145/91 ja asiassa C-114/91 25.6.1992 esittämä ratkaisuehdotus (asiassa Lornoy ym. annettu tuomio, mainittu edellä alaviitteessä 7).

20 – Kun otetaan huomioon vastaavuus, jonka yhteisöjen tuomioistuin on erityisesti edellä alaviitteessä 9 mainitussa asiassa Nygård antamassaan tuomiossa katsonut olevan tuontitullia vaikutukseltaan vastaavaksi maksuksi luokittelun ja vientitullia vaikutukseltaan vastaavaksi maksuksi luokittelun välillä, vaikuttaa siltä, että tätä ajatusta voidaan soveltaa myös nyt esillä olevassa asiassa riidanalaiseen maksuun, siltä osin kuin on kysymys sen luokittelemisesta vientitullia vaikutukseltaan vastaavaksi maksuksi tai syrjiväksi sisäiseksi maksuksi.

21 – Edellä alaviitteessä 9 mainittu asia Nygård, tuomion 22 kohta. Kuten jo alaviitteessä 18 todetaan, tässä tuomiossa viitataan analogisesti asiaan 73/79, komissio v. Italia, tuomio 21.5.1980 (Kok. 1980, s. 1533, 15 kohta); edellä alaviitteessä 10 mainittuihin yhdistettyihin asioihin Compagnie commerciale de l'Ouest ym., tuomion 26 kohta ja edellä alaviitteessä 13 mainittuun asiaan UCAL, tuomion 21 kohta.

22 – Edellä alaviitteessä 9 mainittu asia Nygård, tuomion 23 kohta, jossa viitataan edellä alaviitteessä 10 mainittuihin yhdistettyihin asioihin Compagnie commerciale de l'Ouest ym., tuomion 27 kohta; edellä alaviitteessä 7 mainittuun asiaan Lornoy ym., tuomion 21 kohta ja edellä alaviitteessä 8 mainittuun asiaan Scharbatke, tuomion 10 kohta.

23 – Yhteisöjen tuomioistuin oli aikaisemmin – ks. esim. asia 94/74, IGAV, tuomio 18.6.1975 (Kok. 1975, s. 699) ja edellä alaviitteessä 10 mainitut yhdistetyt asiat Compagnie commerciale de l'Ouest sekä asia 77/72, Capolongo, tuomio 19.6.1973 (Kok. 1973, s. 61, Kok. Ep. II, s. 109); asia 78/76, Steinike, tuomio 22.3.1977 (Kok. 1977, s. 595, Kok. Ep. III, s. 341); asia 77/76, Cucchi, tuomio 25.5.1977 (Kok. 1977, s. 987, Kok. Ep. III, s. 409); asia 105/76, Interzuccheri, tuomio 25.5.1977 (Kok. 1977, s. 1029); edellä alaviitteessä 21 mainittu asia komissio v. Italia ja asia 32/80, Kortmann, tuomio 28.1.1981 (Kok. 1981, s. 251) — noudattanut samaa ajatustapaa vertaillessaan kotimaisten tuotteiden ja maahan tuotujen tuotteiden kohtelua.

39. Tällainen maksu on sitä vastoin EY 90 artiklan syrjintäkiellon vastainen, jos edut, joita maksun tuoton osoittamisesta tiettyyn kohteeseen koituu niille maksun kohteena oleville kotimaisille tuotteille, jotka on jalostettu tai joita pidetään kaupan kotimaan markkinoilla, korvaavat näihin tuotteisiin kohdistuvan maksurasituksen vain osittain. [24]

40. Yhteisöjen tuomioistuin on vielä katsonut, että maksu, joka on vastike sen suorittamiseen velvolliselle taloudelliselle toimijalle tosiasiallisesti suoritetusta palvelusta ja joka on asianmukaisessa suhteessa tähän palveluun, ei ole tullia vaikutukseltaan vastaava maksu. [25]

C *Asian arviointi*

41. Aluksi on vielä muistutettava, että Koornstralle maksuvuodelta 2000 määrätty maksu riitautetaan vain siltä osin kuin se koskee Tanskaan toimitettuja ja ihmisravinnoksi myytyjä katkarapuja. Riidanalaisen maksun perusteena olevan tapahtuman osalta on todettava, että riidanalainen maksu kannetaan katkaravuista, kun ne toimitetaan alankomaalaisella kalastusaluksella, eikä toimituspaikalla ole merkitystä.

42. Ensiksi on siis tutkittava, onko riidanalaisen maksun kaltainen maksu EY 23 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa tarkoitettu tullia vaikutukseltaan vastaava maksu.

Maksun luokittelu vaikutukseltaan vastaavaksi maksuksi

43. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että nyt esillä olevassa tapauksessa ei voi olla kysymys vaikutukseltaan vastaavasta maksusta jo senkään takia, että riidanalaista maksua ei kanneta toisesta jäsenvaltiosta tapahtuvan *tuonnin yhteydessä tai sen perusteella.* Tämä on myös Kreikan hallituksen kanta. Myös Alankomaiden hallitus ja Productschap Vis toteavat, että riidanalaista maksua sovelletaan erotuksetta katkarapuihin, jotka viedään muihin jäsenvaltioihin, ja katkarapuihin, jotka toimitetaan Alankomaihin. Koska maksu ei kohdistu yksinomaisesti vientiin tarkoitettuihin tavaroihin, se ei kuulu EY 25 artiklan soveltamisalaan. Näiden osapuolten mukaan se on korkeintaan EY 90 artiklassa tarkoitettu sisäinen maksu, joka on yhteensoveltuva EY:n perustamissopimuksen kanssa, koska se kohdistuu koti-

24 – Edellä alaviitteessä 9 mainittu asia Nygård, tuomion 23 kohta, jossa viitataan edellä alaviitteessä 13 mainittuun asiaan UCAL, tuomion 22 kohta.

25 – Asia 63/74, Cadsky, tuomio 26.2.1975 (Kok. 1975, s. 281, 8 kohta); edellä alaviitteessä 13 mainittu asia komissio v. Tanska, tuomion 19 kohta; asia C-109/98, CRT France International, tuomio 22.4.1999 (Kok. 1999, s. I-2237, 17 kohta) ja edellä alaviitteessä 13 mainittu asia Carbonati Apuani, tuomion 31 kohta.

massa jalostettuihin ja kaupan pidettyihin katkarapuihin ja muihin jäsenvaltioihin vietyihin katkarapuihin samalla tavalla ja samassa jakeluportaan vaiheessa.

44. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tietojen mukaan kyseessä oleva maksu määrätään yksinomaan yrityksille, joilla on alankomaalainen kalastusalus, niiden toimittamista ja ihmisravinnoksi myymistä katkaravuista siitä riippumatta, missä maassa katkaravut toimitetaan ja myydään ja mihin tarkoitukseen ostaja myöhemmin käyttää katkaravut.

45. Epäilyt riidanalaisen maksujärjestelmän yhteensoveltuvuudesta EY 25 tai EY 90 artiklan kanssa johtuvat kiistattomasti siitä, että maksuvelvollisten piiri – johon kuuluvat yritykset, jotka toimittavat katkarapuja alankomaalaisella kalastusaluksella toimituspaikasta riippumatta – ja tämän maksun tuoton käyttöä koskevien sääntöjen perusteella hyötyä saavien piiri – johon kuuluvat katkarapuja Alankomaissa purkavat yritykset – eivät vastaa toisiaan. Kun yritykset, jotka purkavat Alankomaissa katkarapuja toisen jäsenvaltion kalastusaluksella, voivat – maksutta (jolleivät ne ole maksuvelvollisia) – käyttää maksun tuotolla rahoitettuja laitteita, yritykset, jotka toimittavat alankomaalaisella kalastusaluksella katkarapuja toiseen jäsenvaltioon, eivät maksuvelvollisuudestaan huolimatta voi käyttää maksun tuotolla rahoitettuja laitteita.

46. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on väärässä katsoessaan, että riidanalaista maksua on mahdoton luokitella tullia vaikutukseltaan vastaavaksi maksuksi jo sen vuoksi, että sitä ei kanneta toisesta jäsenvaltiosta tapahtuvan tuonnin yhteydessä tai sen perusteella. Ratkaisevaa on pikemminkin se, rajoittaako kyseinen maksu kauppaa sisämarkkinoilla.[26] Edellä lainatun oikeuskäytännön mukaan[27] tällainen rajoitus voi seurata siitä, että kansallinen toimenpide johtaa taloudelliseen rasitukseen "rajan ylityksen perusteella".[28] Sitä, johtaako pääasian oikeudenkäynnissä riidanalainen maksu tällaiseen taloudelliseen rasitukseen, ei edellä lainatun oikeuskäytännön mukaan kuitenkaan ratkaista vain maksun kantamista koskevien säännösten perusteella vaan myös kyseessä olevan maksun tuoton käyttöä koskevien säännösten perusteella.

47. Nyt esillä olevassa asiassa on näin ollen tutkittava, seuraako riidanalaisesta maksusta erityinen taloudellinen rasitus niille yrityk-

26 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia Carbonati Apuani, tuomion 28 kohta.

27 – Ks. edellä 35 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

28 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia Carbonati Apuani, tuomion 22 kohta.

sille, jotka vievät katkarapuja alankomaalaisella kalastusaluksella. [29]

48. Komissio huomauttaa tähän, että riidanalainen maksu rasittaa alankomaalaisella kalastusaluksella tapahtuvaa katkarapujen vientiä erityisen suuressa määrin, koska katkarapujen purkaminen johtaa maksun perusteena olevana tapahtumana maksun kantamiseen ilman, että kyseinen yritys kuitenkaan voisi käyttää maksun tuotolla rahoitettuja laitteita. Kreikan hallitus sitä vastoin katsoo, että sihti- ja kuorintalaitteiden tosiasiallisella käytöllä ei ole merkitystä, koska jo näiden laitteiden käyttöön antaminen on palvelu.

49. Koornstra on pääasian oikeudenkäynnissä ja kirjallisissa huomautuksissaan todennut, että tämä maksuvelvollisuus ilman vastasuoritusta johtaa lisäksi maksun kaksinkertaiseen perimiseen, koska vastaavan laitteiston käyttö Tanskassa on vastikkeellista. Tanskan vastikejärjestelmän luonnetta ei kuitenkaan voida selvittää asiakirja-aineiston perusteella.

50. Sillä, onko kyse mahdollisesti maksun kaksinkertaisesta perimisestä, ei kuitenkaan ole merkitystä, ja komissio on tässä yhteydessä viitannut perustellusti yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, [30] jonka mukaan "tällä hetkellä voimassa olevassa yhteisön oikeudessa ei ole mitään sääntöjä, joilla pyrittäisiin estämään tällaiset maksun kaksinkertaisen perimisen vaikutukset, joita aiheutuu silloin, kun pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia maksuja säännellään itsenäisellä kansallisella lainsäädännöllä, ja – – vaikka tällaisten vaikutusten poistaminen kieltämättä olisi tavaroiden vapaan liikkuvuuden kannalta toivottavaa, se on kuitenkin mahdollista ainoastaan yhdenmukaistamalla kansalliset järjestelmät – –".

51. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on riidanalaisen maksun vaikutusten osalta nostanut vielä esiin kysymyksen asianomaisen kansallisen järjestelmän soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden alkuperästä. Maksua koskevan riidanalaisen järjestelmän mukaan maksu kannetaan sen perusteella, minkä lipun alla kyseinen kalastusalus purjehtii, eikä katkarapujen alkuperän perusteella.

52. Katkarapujen alkuperän määrittäminen ei tässä tapauksessa todellakaan ole ongelmatonta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuo-

29 – Alankomaissa purettujen katkarapujen osalta riidanalainen maksu johtaa korkeintaan kotimaisten toimijoiden syrjintään, koska maksun tuotolla rahoitettuja katkaravunkäsittelylaitteita käytetään myös sellaisten katkarapujen valvontaan, jotka toimitetaan Alankomaihin muulla kuin alankomaalaisella kalastusaluksella, ilman että tältä osin olisi säädetty maksuvelvollisuutta. Tätä näkökohtaa ei kuitenkaan tarvitse tarkastella, koska pääasian oikeudenkäynti koskee vain katkarapuja, jotka puretaan toisessa jäsenvaltiossa — tässä tapauksessa Tanskassa — alankomaalaisella kalastusaluksella.

30 – Edellä alaviitteessä 9 mainittu asia Nygård, tuomion 38 kohta.

mioistuin harkitsee ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessään tullikoodeksin 23 artiklaan turvautumista, minkä Alankomaiden hallitus torjuu kirjallisissa huomautuksissaan sen perusteella, ettei tullikoodeksia voida lainkaan soveltaa yhteisön sisäiseen kauppaan.

53. Jos kuitenkin pidetään lähtökohtana, että tullikoodeksissa olevalla alkuperämääritelmällä on pääsääntöisesti ratkaiseva merkitys, nyt esillä olevassa asiassa ilmenee seuraavaa: alankomaalaisella kalastusaluksella toimitettavat katkaravut ovat tullikoodeksin 23 artiklan 2 kohdan mukaan Alankomaista peräisin olevia tavaroita, jos ne on pyydetty maan aluemeren ulkopuolelta (f alakohta) tai Alankomaiden vesialueelta (e alakohta). Jos katkaravut sitä vastoin on pyydetty toisen jäsenvaltion vesialueelta, ne ovat tästä jäsenvaltiosta peräisin olevia tavaroita.

54. Kun näitä periaatteita sovelletaan pääasiassa kyseessä olevaan tapaukseen, on todettava, että purettaessa katkarapuja Alankomaihin riidanalainen maksu suosii ulkomaisia katkarapuja, koska se koskee niitä vain silloin, kun ne ovat alankomaalaisella kalastusaluksella, kun taas alankomaalaiset katkaravut välttyvät maksulta vain silloin, kun ne puretaan ulkomaisella kalastusaluksella.

55. On kuitenkin epäselvää, onko tullikoodeksin 23 artiklaa sovellettava. Alankomaiden hallituksen vastaväite on nimittäin sikäli perusteltu, että tavaran alkuperällä ei pääsääntöisesti ole ratkaisevaa merkitystä yhteisön sisäisessä tavarakaupassa. Tullikoodeksin 23 artiklan 2 kohdassa tehty ero ei vastaa yhteisen kalastuspolitiikan periaatteita, joiden mukaan tuotteiden, jotka puretaan tietyn jäsenvaltion kalastusaluksella, katsotaan olevan tämän jäsenvaltion tuotteita. Tämän mukaisesti vaikuttaa pääasian kyseessä olevaa tapausta silmällä pitäen asianmukaiselta, ettei tehdä eroa sen perusteella, missä katkaravut on tosiasiallisesti pyydetty, ja että alankomaalaisella kalastusaluksella olevia katkarapuja pidetään näin ollen lähtökohtaisesti alankomaalaisina katkarapuina.

56. Tätä olettamaa lähtökohtana pitäen on todettava, että riidanalainen maksu kannetaan sekä alankomaalaisista katkaravuista, jotka puretaan Alankomaissa, että alankomaalaisista katkaravuista, jotka puretaan muualla. Se, mihin riidanalaisen maksun tuotto käytetään, hyödyttää kuitenkin vain Alankomaissa purettavia – alankomaalaisia tai ulkomaisia – katkarapuja. [31]

31 – Tältä osin vrt. myös ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva päätös, jossa todetaan, että "– – maksun tuotto tulee yksinomaan sellaisten yrittäjien hyväksi, joilla on alankomaalainen kalastusalus ja jotka tuovat mereltä maihin Alankomaissa katkarapuja siitä riippumatta, mikä näiden katkarapujen alkuperä on" ja että "– – maksun tuotto tulee myös Alankomaissa mereltä maihin tuotujen ulkomaisten katkarapujen hyväksi eikä ulkomailla maihin tuotujen alankomaisten katkarapujen hyväksi".

57. Kun otetaan oikeuskäytännössä edellytetyllä tavalla huomioon, mihin maksun kantamisesta kertyvä tuotto on tarkoitettu, on näin ollen todettava, että riidanalainen järjestelmä merkitsee alankomaalaisilla kalastusaluksilla maasta vietyjen katkarapujen osalta asianomaiselle yritykselle taloudellista rasitusta, sillä vaikka yritys on maksuvelvollinen, se ei kuitenkaan hyödy maksun kantamisesta kertyvästä tuotosta, joten rahoituksesta koituvat hyödyt eivät tässä tapauksessa korvaa maksusta aiheutuvaa rasitusta. Kreikan hallituksen käsityksen vastaisesti on tältä osin merkityksetöntä, ovatko riidanalaisen maksun tuotolla rahoitetut laitteet annettu käyttöön, koska nämä laitokset auttavat jäsenvaltiolla olevan valvontavelvollisuuden täyttämistä. Kun tämä otetaan huomioon, tällaisen valvontavelvollisuuden täyttämistä voidaan tuskin pitää "palveluna".

58. Tämän vuoksi riidanalainen maksu rajoittaa kauppaa, koska se kannetaan myös silloin, kun alankomaalaisella kalastusaluksella toimitetaan katkarapuja toiseen jäsenvaltioon. Tässä yhteydessä on merkityksetöntä, maksetaanko tässä toisessa jäsenvaltiossa siivilöinnistä ja kuorinnasta. [32]

59. Tämän mukaisesti on todettava, että riidanalaisen maksun kaltainen maksu, joka jäsenvaltiossa toimivan yrityksen on maksettava siitä, että se toimittaa tässä jäsenvaltiossa rekisteröidyllä kalastusaluksella katkarapuja, ja joka käytetään katkarapusihtien ja katkaravun kuorintalaitteiden rahoittamiseen tässä jäsenvaltiossa, ei ole yhteensoveltuva yhteisön oikeuden ja erityisesti EY 25 artiklan kanssa, jos maksu on maksettava myös katkaravuista, joita ei toimiteta tähän jäsenvaltioon.

Tämä pitää paikkansa siitä riippumatta, missä katkaravut on pyydetty, onko ne sen jälkeen, kun ne on toimitettu muualle yhteisöön, kuljetettu tähän jäsenvaltioon tai onko silloin, kun katkaravut on toimitettu muualle yhteisöön, myös siellä maksettu katkarapujen siivilöinnistä ja kuorinnasta.

60. Sitä, onko riidanalainen maksu luokiteltava syrjiväksi sisäiseksi maksuksi, ei näin ollen tarvitse tutkia.

32 - Pääasiassa kyseessä olevassa tapauksessa näin oli. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämien tietojen mukaan vastaavat kulut sisällytettiin hintaan, jonka Koornstra sai Dansk Heiploegilta katkarapujen myynnistä Tanskassa.

V Ratkaisuehdotus

61. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Collegen ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

Riidanalaisen maksun kaltainen maksu, joka jäsenvaltiossa toimivan yrityksen on maksettava siitä, että se toimittaa tässä jäsenvaltiossa rekisteröidyllä kalastusaluksella katkarapuja, ja joka käytetään katkarapusihtien ja katkaravun kuorintalaitteiden rahoittamiseen tässä jäsenvaltiossa, ei ole yhteensoveltuva yhteisön oikeuden ja erityisesti EY 25 artiklan kanssa, jos maksu on maksettava myös yrityksen muualle yhteisöön toimittamista katkaravuista.

Tämä pitää paikkansa siitä riippumatta, missä katkaravut on pyydetty, onko ne sen jälkeen, kun ne on toimitettu muualle yhteisöön, kuljetettu tähän jäsenvaltioon tai onko silloin, kun katkaravut on toimitettu muualle yhteisöön, myös siellä maksettu katkarapujen siivilöinnistä ja kuorinnasta.